UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Digesti Novi

Bartolus

Lvgdvni, M.D.LXVII.

Tabulis exhibendis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96158

Visual Library

☞ Statuto, ꝙ quicunq; fecerit quominus poſſeſſiones alterius locentur, puniatur in certa pena.
Prohibens ne laboratores conducat, puniri debet.

§. **Hec actio.** No. tex. ibi. nec exiſt. vide gl. in verb. vt vi fecerit. que incipit, ſufficit enim dolo ꝛc. Pone, †ſtatutum eſt in ciuitate, ꝙ quicūq; fecerit quominus poſſeſſiones alterius locentur, puniatur in certa quantitate: probatur contra aliquem ꝙ ipſe ꝓhibuit laboratoribus ne ipſi conducerent, an ex hoc eſt probata intentio accuſatoris Hic eſt caſus ꝙ ſic, quia eo ipſo ꝙ prohibuit, ne laboratores conducerent, videtur factum quominus per eum locentur. Querit gl. poſitio, ꝙ ſit facta vis an habeat locum l. ſi quis i tantam. C. vnde vi Dicit gloſ. ꝙ non quia l. ſi quis in tantam. habet locum in poſſidente deiecto hic vero non poſſidet ergo, ꝛc.

§. **Si quis ideo.** Opp. ꝛ videtur, ille, qui dicit ad ſe pertinere nō ſit legitim⁹ ɔdictor, nec poſſit miſſionē in poſſeſſionē impedire, niſi prius ꝺ ſuo dn̄io doceat. l. a diuo. §. ſi ſup̄ reb⁹. ff. de re iud. ꝛ l. iij. C. ꝺ edic. diui Adria. tol. Guido de Su. intelligit legē noſtram ſi, cvt qꝺ dicit ſuam putabat, ita ꝙ poſſidebat, vel iuſte credebat ſe poſſidere. Item qꝺ ſequitur, vel ſibi obnoxiā intellige ita ꝙ corporalis poſſeſſio erat penes eum, alias deberet permittere rem cum ſua cauſa tranſire, l. j. C, de communi re. ali. Item quod ſequitur, vel certe non eſſe debitoris, intelligatis, ꝙ credebat pertinere ad ſe prohibente ratione iuris, vel officij, quia erat tutor, vel curator.

1 ☞ Decretum de mittendo in poſſeſſionem quando deficit ex defectu iuris, quod eſt ex parte petentis, tunc habet effectum.
2 Miſſio in poſſeſſionem facta pro indebito, quod ſolum non poterat repeti, non valet.
Generalis poteſtas data a lege: vel ab homine de ſoluendo, intelligitur de debito exigibili.

§. **Hec verba.** Sot. ꝙ quādo decretum de mittendo †in poſſeſſionē deficit ex defectu iuris, qꝺ eſt ex parte petentis, decretum nō habet effectū. Caſus eſt hic, ꝛ in l. cum vero. §. ſubuentum. de fideicom. lib. dixi i l. iuſte. de acquiren. poſ. Rationem aſſignat Inn. talem, ſi creditor mittitur in poſſeſſionem propter contumaciā meam, ꝛ ego eum illa poſſeſſiōe vti prohibeo, non poteſt creditor excipere cōtra me de contumacia mea, quia ego replicabo contra eum de dolo eius, quoniam ob falſum creditum ipſe ingreſſus eſt poſſeſſionem, vt ipſe notat, extra de dilatio. c. preterea. Querit gloſſ. ᵃin
a
2 verb. exceptione. vnā notabilem †queſtio. ponamus, ꝙ erat debitum tale, ꝙ ſolutum non poterat repeti. glo. dicit, ꝙ tunc valet miſſio. Allegat rationem, quia quod facit iudex, illud videtur facere pars. l. ſi ob cauſam. C. de euic ſed pars ipſa ſoluendo
3 vel dando pignus approbaret debitum, ergo ꝛc. Vide d. gl. que incipit, niſi forte ꝛc. qꝺ tene menti. dicit Dy. hoc videtur valde durum, ꝛ abſurdum. Item dicit Cyn. in d. l. ſi ob cauſam C. de euic. Ego puto hoc veriſſimum, ꝙ non ſit verū qꝺ hic gl. dicit
b Nam iſtud qꝺ dicit, ᵇꝙ ſolutum non poteſt repeti, eſt verum in
c ipſo principali ſoluente, ſecus ſi ſoluitᶜ alius, niſi habeat ſpeciale mandatū ad hoc. quia generalis poteſtas data a lege, vel ab homine de ſoluendo intelligitur de debito quod exigi poteſt. il ſi is cui. §. fina. ff. de ſolu. tene menti.

ADDITIONES.

a And. Barb. ¶ Querit glo. Not. gl. ampliantem illam regulam, debitum naturale ſolutum non poſſe repeti, non ſolum ſi ipſe ſoluit ſed etiam ſi iudex, licet Bar. hic non teneat. ꝛ vide Bal. in rub. C. de conſti. pecu. vbi tranſit cum dicto Bar. hic.
b Alex. ¶ Quod dicit. Et ſic habes, ꝙ procurator non poteſt bonam fidem ognoſcere. ꝛ ita ſequitur Bald. in rub. C. de conſti. pecu. ꝛ vide Bal in l. ſi per ignorantiam. C. de condi. indeb.
c And. Barb. ¶ Secus ſi luit. ꝛ vide Bal. in l. ſi per ignorantia. C. de condi. indeb.

1 ☞ Pupillus quando teneatur ex delicto, vel facto tutoris.

§. **Hoc edicto** Opp. quod ex facto tutoris nō teneatur pupillus. l. neque interdicto. de
a regu. iur. ꝛ ff. titu. j. pe. Gl. ſoluitᵃ hic, ꝛ ibi. Quantum ad propoſitum dico pupillum teneri, tamen liberatur cedendo actionem
5 contra tutorem. l. vlti. ff. de admi. tut. Qualiter† autē pupillus teneatur ex facto tutoris, ſeu delicto tutoris gloſ. tangit pleni⁹ in l. neq; interdicto. ff. de regu. iur. ꝛ l. ſi dolo. ff. ſi quis omiſ. cau-
b ſa teſtamenti. ꝛ ibi dixi: docto. ponuntᵇ in l. Polla. C. de his quib. vt indig.

ADDITIO.

a And. Bar. ¶ Glo. ſoluit. Et vide Bal. i l. j. §. ſi procurator. ff. ſi quis ius di. non obten. vbi alleg. glo. ſing. in l. ſi dolo. ff. ſi qs omiſ. cauſa teſtamenti.
b Alex. ¶ Doct. ponunt. Bar. in l. ij. §. ſi procurator. ff. ſi qs ius dicen. non obtemp.

§. **Si domini.** Ratio hui⁹ eſt, qꝛ verba edicti, nō dicunt, ſi qs prohibuerit: ſed dicunt ſi quis dolo malo fecerit, quo min⁹us veniret in poſſeſſionē, ꝛ dolo malo ne veniam, pōt fieri ſiue prohibeat me, ſiue faciat per aliū quo minus veniā, ꝛ hec verba nen reſpiciunt prohibentem: ſed illud tantum, ſi fit dolo malo, ne quis in poſſeſſionem veniat.
1 ☞ Interdictum hoc ex parte conuenti poteſt eſſe penale.

§. **Hanc actionem** Dicitur hic, ꝙ iſtud interdictum eſt penale, Cōtra hoc videtur id qꝺ no. l. in interdictis. ff. de interdic. vbi ponitur regula, ꝙ nullum interdictum redditur penale. Reſpō. nullum interdictum redditur penale reſpectu petentis. Ita loqui-
1 tur illa regula: ſed† ex parte eius qui cōuenitur, poteſt iſtud interdictum eſſe penale. Quid enim ſi conueniatur extraneus, vel alius pro eo quod ad eum non peruenit. Certe illo reſpectu dicitur penale l. ſi quis dolo. de re iudi. ita intelligit glo. ꝛ Dy.

LEX II.

Suo quis Hec ergo verba quanti ea res erit, referuntur ad perſonam domini, ꝛ ſunt in rem, vt hic, ꝛ l. pen. ff. ſi quis cautio.

LEX III.

a **Si quis miſſus** ᵃQuerit g. an hoc quod hic dicit de manumilitari, habet locum in quolibet iudice: Videtur tenereᵇ ꝙ habet locum in iudice ordinario: in delegato ſecus niſi ſit delegatus a Papa, vel a Principe. Contra hanc gl. habes aliam in l. a diuo Pio. in prin. ff. de re iudi. dic vt ibi.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Si quis miſſus. Hāc l. ale. Bar. in l. vt vim. ff. de iuſti. ꝛ iur. ꝛ in l. j. §. j. ff. ſi quis ius di. non obtem. ꝛ facit pro deciſiōe quam ponit Bart. in l. ſed ꝛ ſi poſſeſſoris. ff. de iureiu.
b And. Barb. ¶ Videtur tenere. Tu vide Ang. in l. qui reſtitue⁹re. ff. de rei ven. vbi alle. Inn. in c. olim. de priui. ꝙ etiam legati principis non pōt. Vide eundem i l. iuſte. ff. de acqui. poſ. vbi limitat vno caſu. Et vide eundem in l. j. ff. ſi quis ius di. non obtē Et not. hanc gl. qꝛ dominus meus in l. iuſte. non allegauit. Vide Moder. in d. l. iuſte. ꝛ iſtam gloſ. allegaui, tene eam menti.

§. **Pretor** De hoc habetis in l. ſi qs miſſuz. ꝺ dā. īfe. ꝛ l. ſi finita. §. elegāter. ꝛ §. illud q̄rit. ꝛ §. ſeq. e. ti.

De tabulis exhibendis. Titu. v.

Materiam huius tituli tractabo. ff. eo. l. fi.

LEX I.

1 ☞ Differentia inter interdictum de tabul. exhibē. ꝛ edictum, quemadmodum teſtamenta aperiantur.
2 Interdictum de tabu. exhib. habet locum in teſtamento nuncupatiuo. ꝛ an ceſſet, quando quis dolo facit ab initio quo minus res ad aliquem perueniret. 3.
4 Dictio penes, in caſu largius accipitur.

Pretor ait Dicitur hic, aut p̄te dolo malo factū eſſet, vt dſineret
1 eſſe. Quero, † que ſit differētia inter iſtud interdictū, ꝛ edictum, quemadmodū teſtamenta aperiantur: Dicit gl. dic vt not. in l. iij. in fi. ff. ad exhi. C. eod. l. j. p gloſ. dic vt ibi Secundo quero,
2 † vtrum ꝓ teſtamento nuncupatiuo locum habeat iſtud edictū: Dicit gl. ꝙ non directū, qꝛ tex. dicit, tabulas, ꝛ ſic loqꝛ de teſtamento in ſcriptis, ſed habebit locū vtile, arg. C. de bo. poſ. ſecū
a dum tab. l. ij. de edic. diui Adria. tol. l. vlt. Alij reprehenduntᵃ hanc glo. ꝛ dicunt, ꝙ imo directum habetu locm, qꝛ hic loquitꝛ in libello, ꝛ quacūq; alia ſcriptura ad teſtamentum pertinente: ergo merito ad teſtamentū nuncupatiuum directum pertinet, ꝛ
3 hoc placet. Dicitur hic, dolo† feciſti quominus poſſideres, quero quid ſi ab initio feciſti dolo, quominus ad te perueniret. Dicit gl. ceſſare interdictum, vt ff. de his que in frau. cre. l. qui autē. in prin. In contrarium facit l. ſed, ꝛ ſi lege. §. perinde. ff. de petit. here. Gloſ. non ſoluit Dy. dicit ſic. Aut quis eſt mihi obligatus ex contractu, vel quaſi, ex quo tenetur acquirere, ꝛ tunc habent locum omnes leges que dicunt, ꝙ ille qui nō apprehendit, tenetur tanquam poſſeſſor. Aut non eſt oblihatus ad hoc eſt contractu, vel quaſi, ꝛ habent locum leges que dicunt eum nō condem-
4 nari. Vltimo no. †. ꝙ dictio penes, ᵇponitur hic largius, quam
b in l. penes. ff. de verborum ſigni. vt glo. dicit.

ADDITIO.

a And. Barba. ¶ Alij reprehendunt. Et pro hac opi. ſubſtantanda, vide id quod dicit Bar. in l. j. §. ex illa. ad queſtio. an lex Cornelia de falſis habeat locum, in teſtamento nuncupatiuo, vt ibi in glo. ff. ad leg. Cor. de fal.

Dictio

b Alex.¶ Dictio penes. Item in dictione apud,vt not.per gl.ꝛ
Bar.in l.ſi quis in tantam.C.vnde vi.
☞ Officio iudicis cogitur quis exhibere tabulas,quando con-
fitetur.
2 Interrogationes ante hoc interdictum fiunt,ſicut quando agi
tur petitione hereditatis.

§. Si quis forte. Dicitur hic,iubendus eſt ex-
hibere quando cōfitetur, que
1 ro† qualiter fiet iſte iuſſus: Dicit glo.per edictum quemadmo-
dum teſt.ape. Ja. de Are.dicit ꝙ imo fiet officio iudicis, quod
exercetur contra confitentem.l.ſi debitori.ſ.de iudi. ¶ Secun
2 do quero,† quomodo poteris ſcire ante,vtrum poſſem propone
re hoc interdictum,vel edictum de tabulis exhibendis: Dicit
Jac.de Are.ꝙ fient interrogationes ſuper hoc,ſicut in petitio
ne hereditatis,per l.vbicūqꝫ.de interroga.act. Idē tenet Roſ.
in libellis ſuis,ſuper hoc titu.

a §. Hoc interdictum. a No.hic,ꝙ videt vel
le Juriſconſultus, ꝙ
titulus iſte habeat locū ſiue opponatur de nullitate,ſiue de falſi
tate. Itē ſiue ſit nullitatis ex perſona teſtātis,vel ex defectu ſo-
lennitatis,ſiue ſit ruptum,ſiue quocunqꝫ modo. Cōtra hoc vide
tur ĩ.eo.vlti.ꝛ ibi dicam. Item contra hoc videtur l.ſi quis le-
gatum,§.j.ĩ.de fal.Sol.vt ibi dicam,ꝛ ĩ.eod.l.vlti.

ADDITIO.

a Alex.¶ Hoc interdictū. Uide Bar.ad iſtū §.in l.j.C.de eden.

LEX III.

1 ☞ Inſtrumenta alicuius notarij ſi ſunt depoſita apud aliquē
ꝯ illum poteſt agi vt exhibeat,ꝛ inde inſtrumēta extrahantur.
2 Depoſitarius conuentus poteſt dominum in iudicio nomina-
re,ꝛ ponit practicam.

Locū habet. §. Si tabule.
1 Not.ex iſto §.† ꝙ ſi inſtrumenta alicuius notarij ſunt
apud aliquem depoſita,qđ etiam contra illum depo
ſitarium poteſt agi. Uidi de facto, cum bona cuiuſdam notarij
eſſent publicata propter delictum,ꝛ omnes res que erant in do
a mo,eſſent ſequeſtrate,querebatur: vtrum ſequeſter a poſſit con-
ueniri,vt exhibeat libros notarij,vt poſſint extrahi inſtrumēta:
2 Et hic eſt tex.ꝙ ſic. Querit gl.hic in verb.detinet.† vtrū depoſi
tarius cōuētus poſſit dominū nominare in iudicio: Et dicit,ꝙ
ſic, per l.ij.C.vbi in rē actio.ꝛ in aut.vt oēs obe.iu.prouin.§.ſi
igitur. Duas leges allegat gl.vt videtis:tamē diuerſus eſt mo
dus practicandi illas leges. Nā per.l.ij.C.vbi in rem actio. da
tur terminus alicui ad denūciandū domino,vt veniat ad defen
dendum per auth.vt oēs obe.iud.prouin.,que eſt poſita C. vbi
de cri.agi opor.auth.qua in ꝓuincia.dat terminus, vt domino
denunciet,vt ab eo poſſit defenſiones ſuas explorare,ꝛ iura,ꝛ p
bationes inquirere. Qualiter ergo dabitur terminus huic de-
poſitario in §.iſto: Reſpondeo,magis putarem dari debere ſe-
cundum formam dicte auth.quia hic non agitur reali,ſed per-
ſonali.lex vero.ij.C.vbi in rem act.loquitur vbi agitur reali.

ADDITIO.

a Alex.¶ Sequeſter. Utrum ſequeſter teneatur ad exhibendū,
vide quod no in l.ſi oleum.in prin.de dolo.ꝛ bene facit l.quam-
uis.de pigno.actio.ꝛ not.Bald.in l.fin.C.de eden.ꝛ vide ĩ.ea.
l.§.ſi penes.ꝛ ĩ.eo.in fine.
☞ Agitur contra monaſterium, apud quem eſt liber alicuius
notarij,vel monachi,qui fuit notarius,vt exhibeat.
3 Notarius factus monachus,poteſt perficere inſtrumēta,de qui
bus ante monachatum fuerat rogatus.
4 Religioſus,qui erat notarius, non poteſt officium notariatus
exercere,niſi in cauſa hereſis.

1 §. Si penes. Hic §.facit,ꝙ ſi apud monachū eſt ali-
quod inſtrumētū,vel liber alicui⁹ nota-
rij,vel ſuipſius, q forte fuit notari⁹ in ſeculo,debet agi ꝯ mona-
2 ſterium,vt hic videtis. Nā iſta† regula eſt,ꝙ omnia quaſi,que di
cuntur de ſeruis quo ad dominū,poſſunt dici de monachis quo
ad monaſteriū,vt extra de priuile.c.cū olim.ꝛ ibi per Inn. No
3 tarius† enim factus monachus,bene poteſt perficere inſtrumen
ta,de quibus ante monachatum fuerat rogatus,vt no.in Spec.
4 de ſtatu mo.§.j.ver.xvj.† Sed de nouo non poſſet exercere offi
cium tabellionatus aliquis religiaſus,niſi in cauſa inquiſitio-
nis hereſis,vt extra de here.c.vt inquiſitionis.lib.vj.

§. Si ipſe. Cpp.de l.iij.ſ.quemadmo.teſt.ape.vbi he
res qui dicit inſtrumēta eſſe ſua, tamen etiā
habet hoc interdictum. Glo.dat duas.ſolu.tene quam vis. Ul-
terius nota legem iſtam.
1 ☞ Probationes facte in ciuili faciunt fidem in criminali.

§. Si quis dolo. Primo ponit vnū dictū. Secū
do ponit vnā dubitationē circa
iſtud,ꝛ illam declarat. Tertio ponit aliud dictum,ꝛ illud deter
minat. Secūda ibi,nec preiudicatur. Tertia ibi,ꝛ poſſe. No.pri
mo,ꝙ per hoc interdictum non preiudicatur actioni criminali.
1 Secūdo no.ꝙ† probationes a facte in ciuili,faciunt fidem in cri-
a minali,vt hic,ibi,magis manifeſtetur. Ita dicit Jac.de Are.qđ
tene menti, Et circa hoc vide Cyn.C.quando ciuilis act.cri.pre
iudi.l.j.in vlti.q.dicam in l.ij.§.j.ĩ.vi bo.rapto.

ADDITIO.

a Alex.¶ Quod probationes. Idem voluit Innoc.in c.qualiter
ꝛ quādo circa fi.de accu.ꝛ Bar.in l.ij.ff.vi bo.rap.ꝛ vide Bal.
in l.ij.C.de eden,licet contrarium teneat gl.in l.ſi quis ad ſe fun
dū.C.ad l.Jul.de vi pu. Uide per Abb.ꝛ Moder.in c.at ſi cle
rici.de iudi.ꝛ Bald.in d.ſi quis ad ſe fundum.ꝛ Bartol.ꝛ quod
ibi dixi in l.ij.§.j.ĩ.vi bo.rapto.
1 ☞ Subtrahens,vel amouens teſtamētum alicui, incidit in le
gem Cornel.de falſis.
2 Celans teſtamentum vt nemo poſſit habere,tenetur lege Cor-
nel.de falſis,ſecus ſi quo ad vnum.

a §. Et poſſe. No.hūc ver.ꝛ pone caſuꝫ. Quero,vtrū a il-
le qui deſijt poſſidere teſtamētum, incidat
in legē Corneliam de falſis: Ad hoc reſpōdet Juriſconſultus ꝙ
1 non,vt patet ex litera. No.hunc caſum† quem neſcio alibi. Uide
ſi aliquis ſubtrahit,vel amouet teſtamentum alicui.ſecundo,ſi
quis teſtamentum celat tantummodo. Tamen in hoc eſt aduer
tēdum,quia non ſufficit vni,vel duabus perſonis celare,ſed il-
2 le punitur,† qui celat teſtamentum quo ad omnes,vt nemo poſ-
ſit habere iſte incidit in legem Corneliā de falſis:ſed ille qui re-
ſpectu vnius celat,non punitur lege Cornel.de falſis.

ADDITIO.

a Alex.¶ Quero vtrū. Adde Bar.in l.Paul⁹.ĩ.de ſol.ꝛ cū Bar.
hic tranſit etiā Bal.in l.fi.C.de edē,dicens hec verba eſſe multū
no.ꝛ adde quod legitur ꝛ no.in l.in fraudē.§.quoties.ĩ.de iure
fiſci. Et not.ꝙ ſi probo,quod tu ſubſtraxiſti mihi inſtrumētum
venditionis facte per te,in me, iſta ꝓbatio facit plenā fidē cōtra
te,pro me,l.ſi de poſſeſſione.vbi vide de materia.C. de proba.
Quid de lacerante inſtrumentum,vide Bal.fin.in l.j.C.de fide
inſtru. Adde de lacerante inſtrumētū Pet.de anch.cōſi.clxxiij.
1 ☞ Interdicto de tab.exhib.fit condemnatio ad intereſſe.
2 Libellus in hoc interdicto qualiter formatur.
3 Probare de ſuo intereſſe qualiter pars poſſit quando quis nō
vult exhibere rabulas.
4 Condemnatio ad intereſſe ex edicto de tab.exhib.quando diffe-
ratur in euentum conditionis.
5 Bona fide ſe patit vt bis idē ad eadē exigat,ex diuerſis cauſis.

a § Condemnatio. a Primo ponit vnum dictū
deinde eius declarationem.
Secundo ponit vnam dubitationem,circa predicta,ꝛ illam de-
clarat. Secūda ibi, Inde queritur. Not.ibi.ꝛ ſi ſub conditione.
Op.pendēte cōditione ub intereſt tantū quātū eſt legatū,j.qua
tenus.ĩ.de regu.iur. hic dicitur contrarium,quare male. Dici
gl.in verb.eſtimandum eſt. hic ſpeciale propter contumaciam,
vt hic ſubijcit,vt per eam augeatur cōdemnatio. Ita dicit d.gl.
1 Secundum hoc vides hic† ꝙ cōdemnatio, in hoc interdicto fit
ad intereſſe. Sed cōtra,imo debet fieri condemnatio vt quis ex
hibeat. Ita habuiſtis text.ſ.eod. l.j.in princip. ibi exhibeas,ꝛ
ſic non petitur intereſſe, ſed exhibitio. Quare dicunt quidam,
Duo ſūt iudicia,vnum per qđ petitur exhibitio aliud per quod
petitur intereſſe,ſi exhibere cōtemnit,l.qui reſtituere.in fi.§.de
2 rei.ven. Uel poſſumus dicere,† ꝙ totū eſt vnum iudicium,ꝛ for
mabitur libellus hoc modo. Peto te condemnari ad exhibitio
nem tabularum, ſi eas non exhibeas,peto te condemnari ad in
tereſſe meū,quod ꝛeſt tantum. Et iſte modus eſt magis planus ꝛ
breuis,probat C.vnde vi l.non ab re.ꝛ ibi not.per Gul.in l.ſi cū
executione.§.in hac.ſ.qđ met.cau.ꝛ tāgitur per Rot.ĩ libellis
ſuis ſuper hoc tit. Sed op.cum de his que ex teſtamento depen
dēt nō poſſet ſciri veritas,niſi inſpectis,ꝛ cognitis verbis teſta
menti,l.de his.ſ.de trāſa.ꝛ l.j.§.j.quēad.te.ape. Quomodo er
3 go poterit probare de ſuo† intereſſe, ſi aliquis non vult exhibe-
re: Reſpon.ſecundum formam l.argētarius.§.cum autem ſ.de
eden. Uel aliter dico,ꝙ contra eum qi dolo non exhibet, fiet ꝓ-
batio iſtius intereſſe,per iuramentum in litem cōtra alios, qui
deſijſſent poſſidere culpa,debet probare ſecundum formam di-
cti.§.cū autē,vt probatur i l.in actionibus.in prin.ſ. de i litem
iuran.ꝛ ĩ.qđ vi aut clam.l.ſemper.§.j.in hoc interdicto,ꝛ §.pen.
¶ Item op.ꝛ videtur ꝙ debet differri condemnatio vſus i con-
ditionis euentum in lege Aquilia.ſi delectū ſ.ad l. Aquiliam.
Dicit gl.hoc eſt ſpeciale,vide gl.in ver.reſtiturū. Cu dic,ꝛ me-
lius ꝙ hic cōuenit quis propter dolū,ideo condēnatio repreſen
tatur:ibi propter culpā,ideo differtur. Cōtra hoc op.extra gl.

de l. ſi finita. §. cū l. ſeq. ſ. de dam. infec. Reſpon. ibi qs ſperatur
conueniri in futuro ex legis diſpoſitione, cū qua mitius agitur,
q̃ cum homine; hic vero ſperat quem teneri ex hominis diſpoſi
tione. Cōtra hoc opp. de l. ſi ſeru⁹ furtiuus in prin. ſ. de condi.
furtiua. vbi licet cōdemnatio repreſentet, tū eſtimatur futurus
euent⁹, hic ſecus. Sol. ibi eſt caſus ecōuerſo ad iſtū. Nā ibi ius
actoris erat de preſenti, ſed ſperabat recedere ſub cōditiōe: hic
ecōuerſo, ius nō erat de preſenti, ſ; ſperabat adeſſe ſub cōditio-
ne. Ratio differētie pōt eſſe, q: hoc delictū aduerſarij directo tē
dit ad excludendā meam ſpem, ⁊ ideo ī ea punitur, vt habeatur,
ac ſi eſſet pure relictū: ſed in lege ɔ̃ria fuit delictum commiſſum
circa rem, ⁊ in nullo fuit leſus aduerſarius circa ſpem, ideo ſpes
4 eſtimatur prout eſt, q: in ea non fuit delictum. Ex predictis† er
go reaſſume[b] ꝑ teipſum tria verba. Aut ius eſt de pñti, ſed ſpe
b rat recedere in futuro: aut ius non eſt de pñti, ſ; ſperat adeſſe in
futuro. Et hoc ſcdo caſu diſtingue, aut qs conuenit ꝓpter culpā
au ꝓpter dolū, ⁊ ſi ꝓpter dolū, aut ſperat obligari ex diſpoſitio
ne legis: aut ex diſpoſitiōe hois. Ut ex predictis apparet habes
ſcdm̄ paſſum. ¶ Uenio ad tertiū. Dicit hic, ꝙ vtrunq̄ pōt con-
ſequi. Contra. ǰ. de reg. iur. l. bonafides. Dicūt quidam, hic ſpe
5 ciale, vel. dicit gl. † bonafides nō patit vt bis idem exigatur ab
eodem ex eadē cauſa, ſed ex diuerſis ſic. Caſus eſt hic, ⁊ iſtā tenet
Dy. in c. bonafides. de reg. iur. lib. vj. Itē opp. de l. ſi quis dolo
§. fi. de re iudi. Dicit gl. hoc ſpeciale ɔ̃ eum, qui probationes oc
cultat, ſed in lege ɔ̃ria dicit aliter, q: hic agit ex cauſa ſuperue-
niente de nouo: ibi ex cauſa que ſuperat tēpore ſolutionis. Hec
ſolutio non placet, q: licet hic ius ſuperueniat de nouo ſuper-
uenit tamen ex cauſa de preterito. Et ideo Dy. videtur dicere,
ꝙ lex ɔ̃ria debeat intelligi, quando ſoluit ille qui modo conue-
a nitur: vel alius qui eſt habiturus[c] regreſſum contra eū, qui mo-
do conuenitur: vel ille qui modo conuenitur, eſt habiturus re-
greſſum contra primum ſoluentem, ⁊ iſtam teneatis. Item opp.
de l. fundū Cornelianum. ǰ. de noua. Sol. ibi ex diuerſis cauſis
nil ſe contingentibus petitur res, ⁊ pretiū, ⁊ poteſt fieri: hic ve-
ro vna habet dependentiam ab alia. Circa hoc dic plene ꝑ Dy.
in d. c. bonafides. vbi declarat hanc gloſſ.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Cōdemnatio. Iſtū tex. ſingulariter limita, quādo erat
futurum deb:tum ex diſpoſitione hominis: ſecus ſi erat futurū
debitum ex diſpoſitione legis, cum qua mitius agitur, l. Ceſſus
de arbi. ⁊ l. ſi finita §. fi. ⁊ ibi Bar. expreſſius. Imo. ſ. de dā. in-
fec. Et hanc limitationem forte alibi non inuenies, ſm Ioan. de
Imo. ibi. Poſſes etiam dicere ſm eundem ibi, ꝙ hoc delictum
interuenit circa obligationem conditionalem, ſed in d. §. fi. cir-
ca id ſolum, pro quo iudicis officiū competebat. Et ex hoc etiā
no. aliam limitationem ſingularem ad iſtum tex. ſecūdū Imo.
ibi. poſt Bar. Adde, ꝙ intereſſe petentis edi probatur per iura
mentum. Ro. conſi. lxxxiij. incip. licet iure.
b ¶ Reaſſume. Et plenius vide per Mod. Inſti. de actio. §. ꝑ-
iudiciales: predictis adde no. per Bar. in l. ex empto. §. etiā ſi.
⁊ §. ſeq. de actio. emp.
c ¶ Habiturus. Adde gl. ⁊ ꝙ ibi no. Bar. i l. fi. §. fi. ſ. de eo ꝑ quē
factū erit in ver. ille qui modo conuenit, ꝓut ibi no. in gl. ver. vē
ditor. in j. ⁊ ij. lec. Sed ſm tertiā lec. ibi poſitā iſta nō ꝓcederet,
iunctis no. ꝑ gl. ibi in verſ. accipit. vnde tūc poſſes ſoluere, ꝓut
ſoluit glo. ibi reſpondendo ad l. etiā. §. pe. ff. de pe. here. Et ad-
de glo. ⁊ quod ibi no. Bar. in l. fin. ſ. de eo per quem fact. erit.

LEX IIII.

Si ſint tabule. Nota, ꝙ ſi pupillus ſuc-
ceſſit notario, ꝙ pōt cō-
ueniri tutor, vt oſtendat libros, vt inde poſſit extrahi
inſtrumentum. Secundo not. tutorem ex ſuo delicto

LEX V.

1 ☞ Petitio hereditatis eſt hui⁹ priuilegij, vt non fiat ei preiu
dicium per aliam actionem, ſiue ſit mota, ſiue ſperetur moueri.
2 Edictum de tab. exhiben, qñ habeat locum pro teſtamēto falſo.
3 Petenti exhibitionem tabularum ex edicto de tabu. exhib. po-
teſt opponi, ꝙ ſua non intereſt.
4 Officio iudicis contra tabellionem rogatū de inſtrumento agi
tur ex edicto de edendo. vt illud exhibeat.
Teſtamenti nomine agit hoc interdicto quemadmodū teſt. ap.
5 Notario reddente inſtrumentum non perfectum, agitur contra
eum, vel vt corrigat, vel vt perfectum det ex edicto de edendo.
6 Notarius qñ poſſit petere ꝙ ſibi ꝑmittat addere, vel detrahere
inſtrumento, vel vt teſtes examinentur qualiter factum fuerit.
7 Notarius tenetur parti, quādo ex eo quod omiſit in inſtrumen
to quis eſt damnificatus.
8 Notarius quando reddit inſtrumentum ei ad cuius petitionē
confecit an aduerſarius citari debeat.

9 Cognitio plenaria requiritur, quando oritur contentio inter-
notarium ⁊ partem, ſuper confeſſionem inſtrumenti, vel particu
le eius: aliter ſummaria.

a De tabulis. [a] Hec eſt difficilis lex. Circa
hāc legē primo quero exēplum
prime particule. Gl. ponit, ꝙ in vno teſtamēto ſcript⁹
erat heres Titius, ⁊ duo eramus Titij eiuſdē nomi-
nis, ita dicit gl. ⁊ pēdente queſtione de hereditate tūc neutri de
bet exhiberi. Et rationē aſſignat, q: interdictum eſt preparato-
rium ad petionē hereditatis, vnde prius debet agi interdicto,
quam petere hereditatē. Ita ponit caſum glo. iſta. Ratio iſtius
1 gl. nō videtur mihi vera. † Nā petitio hereditatis eſt hui⁹ pri-
uilegij, vt per eā nō fiat ei preiudicium per aliam actionem, ſiue
ſit mota petitio hereditatis, ſiue ſperet moueri l. ſi qs liberta-
tem. ſ. de peti. here. ⁊ l. ſi qs a bonefidei. eo. ti. ⁊ l. vlti. C. de pet.
here. ⁊ l. ſi poſt litē. ⁊ ꝙ ibi no. ǰ. de exce. Quid ergo vult dicere
lex. iſta; Declarabo ſtatim in ꝓximo contrario. ¶ Opp. ⁊ videt,
ꝙ tabule debeāt exhiberi, ⁊ oſtēdi omnibus q iurāt ſua intereſſe
vt l. j. in prin. quemadmodū teſt. ape. ⁊ ibi no. Sol. quedā eſt ex-
hibitio corporis tabularū, id eſt, ꝙ per eum cui exhibetur tabu
larū corpus habeatur, ⁊ de illis tabulis poſſit facere ad ſuū libi
tum, ⁊ tūc hoc nō pōt fieri, ſi de his pendet queſtio hereditatis,
ita loquitur hic, qđ eſt ſiue contendāt duo inſtituti eiuſdē nomi-
nis, ſiue contendat veniens ab inteſtato, cum ſcripto in illo teſta
mento: tunc ſi ille inſtitutus peteret tabulas tanquam heres q:
per hoc poſſet fieri preiudicium petitioni hereditas, non poſſet
agitari hoc interdictū, vt dixi. Quedam eſt exhibitio que fit, vt
quis poſſet deſcribere, ⁊ ex illis tabulis ius ſuū fundare, non ta
men habere corpus tabularū, ⁊ illud fit. ita loquitur lex contra
ria, ⁊ eod. ti. l. ij. §. inſpectio. Unde dico, ꝙ in caſu legis noſtre li
cet iſte tabule in edē publicā deponantur, tamen quilibet illis
tabulis poterit vti, ꝓut ſua intereſt, ⁊ dabitur copia exēplādi illi
cuius intereſt, ⁊ ad petitionē cuiuſcunq̄ intereſt producere ne
ius ſuū pereat, ita debetis intelligere. ¶ Uenio ad ſecūdā par-
ticulā, hic dicitur. Aut ſi ad publicam, ⁊c. quero exemplū hui⁹
verſi. Gloſſ. ponit exemplum, ſi falſum eſt teſtamentū, ⁊ iam eſt
cepta cōtrouerſia, ⁊ hoc eſt primū exemplum. Sed cōtra hoc op
2 po. † interdictū de tab. exhi. habet locum etiam pro teſtamento
falſo, vt ſ. eo. l. j. §. ſiue autē, ⁊ l. ſi quis legatū. in prin. ǰ. đ fal. er
go malū exemplum eſt iſtud. Gl. dicit lex contraria loquit quan-
do adhuc nō erat cepta queſtio falſi: ſed hic iā queſtio erat ince
pta, vnde tabule nō debent exhiberi, hoc ſatis placet. Ratio eſt
quia ſi corpus tabularū exhiberetur, poſſet ſupprimi, ⁊ ſic talis
falſitas nō reperitur. Uel dic ſoluēdo contrariū, ꝙ hic erāt ta-
bule, que dicebant falſe ⁊ non erant ſignate, merito interdictum
de tabu. exhi. non habet locum. Ita loquitur hec lex. S; in lege
cōtraria erant falſe, ⁊ ſignate. Hec ſol. nō placet, q: ſi ſunt falſe, ⁊
non ſignate, nō pertinent ad querelā, q: qui hoc fecit, non poteſt
accuſari in crimine falſi. l. ſi quis legatum. ǰ. de falſis. niſi dicas
ꝙ non erant ſignate ꝑfecte, ſed habebant aliqua ſigna, ita qđ in
quibuſdā dictis tabulis habetur fides, ac ſi eſſent vere, vt puta
inter liberos, vt dixi in d. l. ſi quis legatū. Aliud exemplum eſt
ſi in tabulis aliquid eſt relictū fiſco. tunc non debet edi priuato.
Hec lectura eſt vera in ſe. tamē nō habet dubium. Tertia lectu
b ra,[b] eſt, ꝙ quis adſcribit ſibi in teſtamento, vnde tanquam indi
gnus legato priuatur, ⁊ debet applicari fiſco. ⁊ per hoc dicitur
pertinere ad publicam querelam, hoc non eſt verū, quia quādo
quis ſibi adſcribit; remanet penes heredē, vel apud eundē ſi eſ-
ſet fili⁹ veniēs ab inteſtato, vt l. fili⁹. in fi. ǰ. đ fal. l. j. C. de his que
ſibi adſcri. tene ergo primam expoſitionē. ¶ His expeditis, ha
c bes ex hac [c] lege, † ꝙ ɔ̃ illum qui petit exhibitionem tabularū,
3 vel petit a notario inſtrumentum, poteſt opponi, nō intereſt tua,
nō es tu ille Titius, qui eſt ſcript⁹ in teſtamēto, vt hic, ſcdm̄ vnā
lect. Itē facit ſ. eo. l. j. le fi. vbi opponebat, ꝙ teſtator nō habuit
filium in poteſtate. Itē videtur ex hac. lege, ꝙ poſſit opponi nō
ſolum a tabellione conuento: ſed etiam ab alio, qui ſua intereſſe
4 dicit. ¶ Et ideo, pro huius † declaratione quero, quo iure [d] quis
d agit contra tabellionem, vt ſibi exibeat inſtrumētum. de quo
eſt rogatus; Reſpō. per officium iudicis ex edicto de edendo. l.
argētarius. ij. reſpōſo. vt ibi no. de eden. Sed ⁊ ſi eſſet inſtrumē
tum pertinens ad vltimam voluntatē ageretur interdicto, quē-
admodum teſtamenta aperiantur. vel de tabulis exhibendis, l.
j. §. j. ⁊ no. ſ. eo. ti. ⁊ hoc eſt verum ſine dubio. Sed, quid ſi nota-
5 rius dedit inſtrumentū tibi defectiuum, an potes agere cōtra
eum vt corrigat, vel perfecte det: Dico ꝙ ſic, [e] eadem ratione, ⁊
e eodem iure: quia ille nō videtur dediſſe, qui nō perfecte dedit.
vt l. veluti. circa ꝑn. ſ. đ eden. ⁊ l. vbi exigit, ver. dolo aūt. eo tit.
6 ¶ † Quero, vtrū notari⁹ poſſit hoc petere, ꝙ ꝑmittatur ſibi ad-
dere, vel detrahere inſtrumēto, vel vt examinent teſtes qualiter
f factum fuerit cū notarius ſe reddat incertum: Reſpō. [f] ſi quidē
notarius

notarius allegat iuſtam cauſam habere incertitudinis, vel er-
roris ſui, poteſt hoc petere: vt puta, ſi tēpore cōtractus circa ali
quod pactū fuerunt multe conuentiones, ⁊ notarius nil ſcripſit
propter partium feſtinantiam: vel ſi protocolum primum perdi
dit caſu: alias cū ipſe notarius debeat alios certificare, nō poſ-
ſet petere ſe certificari ab alijs. l. ſi quis ex argētarijs. §. pe. ꝟſi.
ſ. de eden. Sed quando notarius non vult certificari, ſed aſſerit
pro certo ſe erraſſe, vtrum ei ſit credendum: dicam in l. ſi libra
7 rius. j. de re. iur. facit l. actorū verba. ſ. de re iud. ¶ †Quero, ſi
g propter id qd notarius omiſit, quis eſt damnificatus in aliquo,
vtrum teneatur notarius: Reſpond. ſic, vt d. l. argentarius. per
totam legem. ⁊ habetis tex. not. in l. vlt. C. de mag. cō. facit C. de
8 ſuſce. ⁊ arc. l. j. lib. x. ¶ †Quero, qn̄ notarius reddit inſtrumen-
b tum ei, ad cuius petitionem conficit, vtrum debeat citari pars
aduerſa, que lederetur: Reſpon. qn̄qꝫ an debeat reddi, nulla eſt
contentio, nec requirit aliqua cauſe cognitio, qꝛ notarius confi-
tetur, ⁊ pars, ad quā ſpectat, eſt certa, vnde nō eſt dubium. Sed
ſi emanaret aliqua cōtentio, vt qꝛ notarius diceret ſe alias red-
f didiſſe, ⁊ ſic non tenetur iterū reddere, vel dicit ad petentem non
ipertinere: vel diceret iſtud inſtrumentū eſſe inualidum, ⁊ ſic nō
debet publicari, tūc debet citari pars, que lederetur, cū hoc fiat
cauſa cognita. d. l. ſi ſi quis ex argētarijs. §. pe. de. edē. ⁊ l. §. fine
9 autem. ſ. eod. ⁊ hac l. ¶ †Quero, quando iſte contentiones ema
nant, vtrum debeat adhiberi plena cauſe cognitio, an vero ſum
maria: Reſpond. quandoqꝫ emanat aliqua contentio, cuius de-
ciſio parat plenum preiudicium, vt ſi notarius negaſſe fuiſſe ro
gatum, vel negat aliquod capitulum fuiſſe expreſſum, tunc quia
iſta cognitio parat plenum preiudicium, qꝛ tractatur, an contra
ct⁹ fuit celebratus, vel nō, tūc debet adhiberi plena cognitio. l.
iudices. C. de iudi. Ita intelligo. l. j. §. j. ſ. eod. ibi, ſꝫ ſi neget. hoc
etiam probat extra de cōfir. vti. vel inu. c. cū dilecta. vbi peteba
tur renouatio priuilegiorū a ſummo pōtifice que renouatio per
ſe inciperet rehabere vires ideo requirit plena cauſe cognitio,
Qn̄qꝫ emanent cōtentiones, que nō parāt plenum preiudicium,
vt ſi dicat ad te non pertinere. vel dicit ibi alias redditum eſſe, ⁊
ſic de tenore inſtrumēti non contenditur magis puto, ꝙ iſta exa-
minent ſummarie, ⁊ qn̄qꝫ ſufficiet iuramenti preſtatio, vt not. in
l. j. circa prin. ſ. quemad. teſt. ape. l. iij. §. ibidem. ſ. ad exhib.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ De tabulis. Pro huius declaratione vide etiam Bar.
in l. naturaliter. §. j. in finalibus verbis de acq. poſſeſ.
b And. Bar. ¶ Tertia lect. Quod limita niſi adſcriberet ſibi ſub
geminata conditione, quia tunc non incidit in penam. caſus eſt
ſingularis in l. diuus. §. ſi. j. de falſ.
c Alex. ¶ Habes ex hac l. Contrariū tenet Bal. in l. j. C. de eden.
ſcilicet ꝙ non poteſt dicere notarius, tua non intereſt, ⁊c. Et vi-
de Bal. in l. j. C. quor. leg. ⁊ late in ſi. C. de eden. non tamen pōt
dicere notarius creditori, nolo tibi cedere inſtrumentum ſolu-
tionis, vel refutationis. l. plures. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bald. C. de fide in
ſtrum. Et an ſingularis ſuceſſor poſſit petere ſicut autho. Bal.
quod ſic, in l. inſtrumenta. C. de fideicom. vide ibi Bar. An cre-
ditor debeat reddere inſtrumentum liberationis, ⁊ de materia
plene per Doctores in l. pretor. §. huius ſ. de eden.
d Quero, quo iure. Et quomodo, ⁊ quo iure, ⁊ an tertius: cuius
non intereſt, poſſit hoc petere, vide Spec. in tit. de inſtrum. edi.
§. poſtremo. ver. ſed breuiter. ⁊ late. Bal. in l. ſi. C. de edē. ⁊ Inn.
in c. j. de probat. Et ad Bar. hic, adda Bal. in l. j. C. de edē. ⁊ ibi
Iac. But. ⁊ Bal. in l. quidam. in prin. ſ. de eden.
e Dico ꝙ ſic. Per hoc dici poſſet pro pars agere poſſet contra
notarium, vt apponat clauſulas cōſuetas apponi, quia ſi inſtru-
mentum illas, non habet, videtur defectiuum, ſm gl: notab. ⁊ ibi
Bar. in l. generali. C. de tab. lib. x. ⁊ quod not. Bar. in proemio
Digeſtorum, ⁊ bene facit quod not. Bart. in l. ſi pri⁹. §. recte. de
aqua plu. arc. Et ita vidi conſultum per duos ſingulares viros,
licet iſtud dictum non alllegatetur. quod not. ⁊ ad id quod vult
hic Barr. adde etiam Bart. multum pulchre in l. admonēdi. in
ver. qro qꝛ ſi inſtrm reperit defectiuū. ſ. de iurein. ⁊ vide Bar.
no. in l. imperator. ſ. de ſta. bo. Et cū Bar. hic cōcordat Bal. in
l. ſi. C. de eden. Adde qn̄ notarius preſumatur rogatus appone
re clauſulas cōſuetas, Alex. conſi. cx. ij. vol. ⁊ conſi. xxxvij. iij. lib.
f ¶ Reſpōdeo. Vide Bal. i l. ſi. C. de ſideic. ⁊ Spec. in ti. de inſt.
edi. §. inſtrumentum. ver. ſed nunquid. ⁊ an poſſit ſua authorita
te corrigere errorem, an vero cū authoritate iudicis, ⁊ citatione
partis: vide per do. An. in c. ex litteris. de fide inſtr. ⁊ Ang. in l.
errore de teſta. Et ad Bar. hic adde Bal. in l. ſi. de edē. ⁊ An. in
l. ſi quis. §. prohibet. ff. de eden. Adde an notarius poſſit errorē
ſuum corrigere. Alex. conſi. lxxxix. iij. lib. Bal. cōſi. cxxvij. v. li.
g And. Barb. ¶ Quero, propter. ⁊ vide Bal. i rub. C. de pe. iu.
qui male iud. ⁊ licet dicat caſum l. ſi. de mag. conue. eſſe ſingul.
adde tamen ſimile in l. ſi. ſ. ſi men. falſ. mad. dixer.

a Alex. ¶ Quero, quando. Facit quod not. per doc. in auth. ſi qs
in aliquo. C. de eden. ⁊ ad Bar. hic adde Bal. in l. ſi. C. ď edē. ⁊ no
Bar. in l. ſi quis ex argentarijs. ij. ſi. de eden.
b ¶ Non tenetur. Notarius non tenetur edere inſtrumētū. niſi ſe
mel. Adde tex. ⁊ ibi Bar. in l. ſi. in ſi. de bo. aut. iud. poſ. ni ſi ipſū
caſu amiſerit. vt no. Bal. in l. diſſolute. ad fin. C. de condi. ex lege
adde l. ſi qs ex argētarijs in ſi. ſ. de eden. ⁊ ibi Bar. ⁊ vide Bal.
in rubri. C. de fide inſtru. verſ. quero. ſi iſtrumētō publicum, ⁊c.

Ne quid in loco ſacro fiat. Titulus. vj.

LEX I.

1 ☞ Interdictū ne quid in loco ſacro datur etiam vt tollatur
quod factum eſt.
2 Faciens depingi crucifixum in eccleſia non poteſt prohiberi.
3 Interdictione quid in loco ſacro, pōt agere quilibet de populo.
1 Ait pretor. Quero, hic vetat pretor
ne qd fiat, quid †fuerit fa
ctū an poſſit agi ꝙ tollatur: Reſpondeo ſic. per
aliud interdictum poſitum j. titul. ij. l. ij. §. loco-
rum, ⁊ ideo debet hic addi dum dicit, fieri vero,
ſubaudi ⁊ vt id quod eſt factum tollatur, ⁊ ita in
2 telligit not. in libellis ſuis ſuper hoc tit. ⁊ Io. in arbore. † Sed
quero, ſi volo facere depingi crucifixum, vel aliquid in eccleſia
vtrum poſſum prohiberi: Certe nō quia illud pertinet ad orna
3 tum, nō deformitatem, vt hic. ¶ †Quero, quis poſſet agere hoc
interdicto. Videtur, ꝙ tantum ille qui habet curam edium ſa-
crarum, vt hic in fin. Sed certe licet ille poſſet, tamē idem eſt in
quolibet de populo, quia quelibet de pupillo poteſt agere. argu
l. ſi quis i hoc. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ facit l. j. §. publicū. de inſti. ⁊ iu.
facit j. tit. j. l. j. ⁊ tit. ij. l. ij. §. hoc interdictum. ⁊ §. fin. ⁊ l. ſequenti

LEX II.

1 ☞ Edificare an liceat ſupra mores ciuitatis.
2 In muris. a Iſte due leges ſunt contra ho-
mines huius ciuitatis, qui ha-
bent domos ſuas ſupra muros ciuitatis, qd non licet
1 ſine permiſſu principis, vt† hic videtur, tamen ipſi ha
bent permiſſionem a populo, ⁊ communi huius ciuitatis: ⁊ di-
cunt, ꝙ eſt populus liber nemini ſubditus, ideo hic populus eſt
princeps in hac ciuitate, ideo poteſt permittere.

ADDITIO.

a Alex. ¶ In muris. Idem dicit Bar. in l. acta. §. de amplianda.
ſ. de re iudi. ⁊ Bal. in l. nec ſi volens. C. de libera, cauſa.

De locis, & itineribus publicis. Titulus. vij.

LEX I.

1 ☞ Vie vicinales habentur loco viarum publicarum, ſi memo
ria nō extat, ꝙ ſint facte ex collatione priuatorum: alias ſi extat
memoria, ſunt priuate.
2 Statutum, ꝙ quilibet poſſit facere pontem ſupra viam publi-
cam, poterit fieri ſupra viam vicinalem, ſi non extat memoria, ꝙ
fuerit empta a vicinis.
3 Edificium iuxta plateam ſi deſtruatur vt platea amplietur, via
iuxta illud edificium efficitur platea.
a Vilibet. a Ep. ⁊ vr̄, ꝙ vie vicinales que
ſūt facte ex agris priuatorū ſunt
1 priuate, vt j. ti. j. l. ij. §. vicinales. Sol. †Si extat
memoria, ꝙ ſint facti ex collatiōe vicinorū, ſunt
vicinales priuate. Si vero nō extat memoria, ha
bentur loco viarū publicarū, vt hic: qd† facit ad
b ſtatutū hui⁹ ciuitatis, qd dicit, ꝙ quilibet poſſit facere pontē, b vel
ponti celū ſupra viā publicā, querit vtrū poſſit fieri ſupra viā vi
cinalem: Certe, ſi quidē extat memoria, quod fuerit empta a vi-
cinis, tunc nō poſſet fieri, quia eſſet priuata via. Si non extaret
3 memoria, tunc ſecus, vt hic. † Vltimo habui queſtionem de fa-
cto, pone ꝙ iuxta plateam deſtruitur aliquod edificium autho-
ritate publica, vt platea amplietur, vtrū via que eſt iuxta illud
edificium deſtructum diſinat eſſe via, ⁊ incipiat eſſe platea, an re
manet via ſicuti erat primo: Et hic queritur, propter ſtatuta
que dicunt, ꝙ in platea pene duplicatur, dico ꝙ illa via icipit
eſſe platea, nam ſtatim cum via intrat plateam, via finitur. Hic
eſt caſus in l. vie. j. eo, vbi habetis, ꝙ cum via vicinalis intrat in
militarem, extinguitur, vt hic: ita in propoſito ſtatim cum via
intrat plateam, diſinit eſſe via. Facit ad hoc l. vlti. ſ. de ſeruitu-
tib. vrbanorum prediorum ⁊ ita bis de facto iudicaui.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Cuilibet. Nota ꝙ ad probandum viam eſſe publicam
non ſufficit probare per teſtes, ꝙ itum erat per omnes, per il-
lum locum, per longum tēpus. l. j. §. j. ff. de his qui defec. vel effu-
qualiter autem dicatur via publica, vide tex. in l. j. §. viarū. j. ne